

Deze Nederlandse vertaling is gebaseerd op het artikel ‘A Time to Say Goodbye: Empathy and Emotion Regulation Predict Timing of End-of-Life Decisions by Pet Owners’ zoals verschenen in het Human-Animal Interaction Bulletin Volume 13, Nummer 1, pagina 46-165; <https://cabidigitallibrary.org/doi/pdf/10.1079/hai.2022.0013>

Deze vertaling is gemaakt door Esther Bouma. Deze tekst (en/of delen hieruit) mogen niet zonder toestemming van de auteur gepubliceerd worden. esther@purrdctors.nl

Een tijd om afscheid te nemen: empathie en emotieregulatie voorspellen de timing van euthanasie van gezelschapsdieren

Jennifer Vonk¹, Esther Bouma², Arie Dijkstra²

¹ Department of Psychology, Oakland University

² Sociale Psychologie, Faculteit Gedrag en Maatschappijwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen

Samenvatting

Er is weinig bekend over hoe eigenaren van gezelschapsdieren beslissingen nemen over het levenseinde van hun huisdieren. We analyseerden gegevens van 1542 eigenaren van gezelschapsdieren uit Noord-Amerika en Europa die levenseindebeslissingen hadden genomen met betrekking tot hun honden (n = 546) of katten (n = 996). We maten empathie voor dieren, emotieregulatie en houding ten opzichte van huisdieren en vroegen om demografische informatie en het meest recente huisdier dat eigenaren hadden geëuthanaseerd. We vroegen eigenaren naar het beslisproces en met name hun voorkeur om het besluit wel of niet uit te stellen, naar het stadium van de ziekte of verwonding, en de mate van schuldgevoel dat ze ervaren bij het nemen van een (te)vroege of (te)late beslissing.

Onze hypothesen zijn als volgt: 1) Mensen met een hoog empathisch vermogen zullen eerder tot euthanasie over gaan omdat zij het lijden van het dier zoveel mogelijk willen verkorten. 2) Mensen met een lage emotieregulatie zullen eerder tot euthanasie over gaan omdat zij meer moeite hebben om met de stress van het lijden van hun dier om te gaan. 3) Mensen met een hoog empathisch vermogen en/of lage

emotieregulatie die de beslissing tot euthanasie (relatief) laat nemen, zullen zich schuldiger voelen dan mensen met een laag empathisch vermogen en/of hoge emotieregulatie.

In tegenstelling tot onze voorspellingen namen mensen met een hoge zelf-gerapporteerde empathie voor dieren vaker in een *later* stadium de beslissing tot euthanasie. Kattenbezitters gingen in het algemeen later over tot deze beslissing dan hondenbezitters. Zowel een hoge mate van empathie als een lage mate van emotieregulatie voorspelden schuldgevoel, ongeacht wanneer men het besluit nam. Deze studie is een eerste poging om het complexe vraagstuk van het besluitproces tot levensbeëindiging van huisdieren te begrijpen. Er is meer onderzoek nodig om precies te weten hoe eigenaar kenmerken van invloed zijn op dit besluitproces.

Kernwoorden: euthanasie, hond, kat, empathie, emotie regulatie, schuldgevoel

Inleiding

Gezien de relatief kortere levensduur van huisdieren in vergelijking met mensen, zullen de meeste huisdiereigenaren uiteindelijk moeten beslissen over het levenseinde van hun huisdier. Helaas is er geen handleiding beschikbaar voor het optimale moment om hiertoe te besluiten. Hoewel onderzoekers het onderwerp rouw bij eigenaren na euthanasie veelvuldig hebben onderzocht en we ook veel weten over de besluitvorming door dierenartsen, is er zeer weinig onderzoek gedaan naar het besluitproces van eigenaren. En dat is wel belangrijk omdat het moment van euthanasie de sterkste voorspeller is van intens verdriet na het verlies van een gezelschapsdier. Daarnaast kunnen eigenaren schuldgevoel en zelfverwijten ervaren na het nemen van de beslissing tot euthanasie. Uit interviews met eigenaren weten we dat er een conflict kan zijn tussen het belang van de eigenaar en dat van het dier. Dat conflict betreft het afwegen van de kwaliteit van leven van het dier, de financiële kosten voor de zorg, de emotionele last van het zorgen voor een ziek dier en de wens van de eigenaar om meer tijd met het dier door te brengen.

We erkennen dat er andere redenen dan ziekte of ouderdom zijn om een huisdier te euthanaseren, maar omdat wij geïnteresseerd waren in de afweging tussen het verkorten van het lijden van het dier en het verlengen van de tijd met het dier, richt ons onderzoek zich op euthanasie in de context van een degeneratieve ziekte of ouderdom. We waren vooral geïnteresseerd in hoe empathie en emotieregulatie het besluit tot een (relatief) vroeg of (relatief) laat besluit tot euthanasie in het ziekteproces van het dier kunnen voorspellen.

Emotiemanagement. Eerder onderzoek toonde aan dat emotiemanagement belangrijk is voor zowel dierenartsen als eigenaren bij het besluit tot euthanasie. We veronderstelden dat een relatief hoge mate van empathie ertoe zal leiden dat eigenaren *eerder* in het ziekteproces van een dier besluiten te euthanaseren omdat deze personen het lijden van hun dier willen verminderen. Het is namelijk moeilijk om een geliefd huisdier te zien lijden. Maar hoe iemand omgaat met het zien van de nood van een ander leven wezen wordt beïnvloed door de mate waarin iemand om kan gaan met zijn emoties. Bij de ene persoon kan empathie (door inleving) zich richten op de eigen persoon, met als gevolg dat die persoon gevoelens van angst en stress ervaart. Bij een ander kan empathie zich richten op degene die in nood is, met als gevolg gevoelens van sympathie. Onze verwachting was dat individuen met een hoog empathisch vermogen in combinatie met een lage emotieregulatie, geneigd zouden zijn om *eerder* over te gaan tot euthanasie om hun eigen negatieve gevoelens te verminderen. Individuen met een hoog empathisch vermogen en een hoge emotieregulatie zouden beter in staat zijn om met gevoelens van stress en angst om te gaan en de beslissing tot euthanasie langer uitstellen.

Houding ten opzichte van dieren. Omdat we de complexiteit van euthanasiebeslissingen erkennen, hebben we ook de houding ten opzichte van huisdieren meegenomen aangezien dit de relatie tussen empathie, emotieregulatie en de timing van de euthanasie in het ziekteproces van het dier kan beïnvloeden. Uit eerder onderzoek weten we dat empathie en een positieve houding ten opzichte van dieren sterk geassocieerd is met gehechtheid aan huisdieren. Een grotere gehechtheid aan huisdieren hangt samen met betere zorg en welzijn maar ook met gevoelens van stress wanneer een dier in nood is en een intens verdriet bij scheiding en overlijden. Op basis van deze bevindingen voorspellen wij dat een

positievere houding ten opzichte van dieren de neiging om eerder in het ziektestadium te euthanaseren kan verminderen omdat het geassocieerd is met een hogere hechting aan het dier en een groter verlangen om het leven van het huisdier te verlengen.

Culturele verschillen. Er is geen onderzoek gedaan naar expliciete culturele verschillen in houding ten opzichte van euthanasie van huisdieren, hoewel bekend is dat de maatschappelijke houding ten opzichte van het overlijden van huisdieren de duur en intensiteit van rouw beïnvloedt. We denken dat Amerikaanse en Europese respondenten zullen verschillen in hun besluitvorming vanwege een verschillende houding ten aanzien van euthanasie, waarbij Nederlandse en Vlamingen sterkere voorstanders zijn van euthanasie in vergelijking met Amerikaanse burgers. Daarnaast verschillen Amerikanen en Europeanen van mening over bijvoorbeeld de bewegingsvrijheid van katten.

We hebben 1542 katten- en hondenbezitters in zowel Noord-Amerika (voornamelijk de Verenigde Staten) als Europa (voornamelijk Nederland en België) ondervraagd over hun houding ten opzichte van hun huisdieren, empathie, emotieregulatie en beslissingen met betrekking tot euthanasie van hun huisdieren. We hebben ons gericht op katten en honden omdat honden en katten de meest voorkomende soorten huisdieren zijn en meer kans hebben om te worden geëuthanaseerd in vergelijking met andere huisdieren zoals vissen en knaagdieren. Hoewel we gegevens hebben verzameld van eigenaren die wel en geen ervaring hadden met euthanasie, hebben we onze analyses beperkt tot degenen die deze moeilijke beslissing daadwerkelijk hebben moeten nemen.

Methodie

Procedure

Deelnemers vulden een vragenlijst in via Qualtrics. De vragenlijst was beschikbaar in het Nederlands en Engels en verspreid door middel van de sneeuwbalsteekproef methode via verschillende sociale media-accounts (Facebook, Twitter, LinkedIn) waarin mensen met een kat of hond werden gevraagd deel te nemen. De auteurs deelden de link naar de enquête op hun eigen sociale media-accounts en vroegen

volgers om deel te nemen en/of de uitnodiging te delen met hun eigen netwerken. Uitnodigingen om deel te nemen werden ook gepost op twee kattenpagina's op Facebook. Daarnaast zijn 648 Nederlandse kattenbezitters per e-mail uitgenodigd. Deze katteneigenaren hebben eerder deelgenomen aan ander kattenonderzoek van de Purr Doctors en stemden ermee in om uitgenodigd te worden voor nieuwe onderzoeken.

De vragenlijst was beschikbaar tussen 28 februari en 1 april 2022. Het Nederlandse onderzoek is beoordeeld en goedgekeurd door de ethische commissie van de Rijksuniversiteit Groningen (NL). De Engelse enquête is beoordeeld en goedgekeurd door ethische commissie van de Oakland University (USA).

In de inleidende tekst van de enquête stond dat het onderwerp euthanasie negatieve gevoelens kan oproepen en dat respondenten hun deelname op elk moment kunnen stoppen als ze zich ongemakkelijk voelen. Verder werden aan het einde van de enquête ondersteunende websites getoond (afhankelijk van het land werden specifieke websites getoond voor de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en België).

De respondenten gaven actief geïnformeerde toestemming. De enquête startte met vragen over de respondent (demografie inclusief het al dan niet professioneel werkzaam zijn met huisdieren), de hierboven beschreven vragen over empathie en emotieregulatie en over de ervaring met euthanasie van eigen kat(ten) of hond(en). Indien eigenaren ervaring hadden met het euthanaseren van meer dan één huisdier, werd hen gevraagd de vragen over hun meest recente ervaring te beantwoorden en aan te geven of dit een hond of kat betrof. Eigenaren gaven aan hoe lang geleden ze de beslissing hadden genomen en hoe lang ze het huisdier hadden gehad. Ook werd gevraagd of ze de beslissing alleen of samen met anderen hebben genomen, en zo ja, met wie. Ze konden kiezen "alleen, met familieleden, met mijn dierenarts, met goede vrienden of anders". Men kon hierbij meerdere antwoorden kiezen. Ook werd gevraagd om de belangrijkste reden(en) aan te geven voor hun beslissing om te euthanaseren. Men kon kiezen uit "gedragsproblemen, gezondheidsproblemen, leeftijd van het huisdier, gezondheid van de eigenaar, hoge kosten van huisdierverzorging, druk werkschema, woonarrangementen of andere redenen."

Respondenten beantwoordden ook vragen over hoe ze bepaalden wanneer het tijd was om hun huisdier te euthanaseren en de mate van schuld die ze ervaarden als gevolg van deze beslissing.

Deelnemers

In totaal zijn 2381 deelnemers aan de vragenlijst begonnen. Deelnemers die minder dan 75% van de vragen beantwoordden (N = 390) en/of het niet (helemaal) eens waren met de stelling 'Ik heb aandacht besteed aan de vragen, en je kunt mijn gegevens gebruiken' (N = 63) en/of slaagden voor ten minste twee aandachtcontrolevragen (N = 99) werden uitgesloten. Significant meer mannen dan vrouwen werden uitgesloten, terwijl significant minder deelnemers van het Nederlandse cohort werden uitgesloten. Dit laatste is logisch omdat deze deelnemers zich actief vrijwillig hebben aangemeld om deel te nemen aan onderzoek naar katten. Van de resterende steekproef van 1840 hadden 1542 respondenten daadwerkelijk de beslissing genomen om hun hond of kat te laten inslapen (27% moest deze beslissing in het afgelopen jaar nemen, 45% tussen één en vijf jaar geleden en 28% meer dan vijf jaar geleden). De uiteindelijke steekproef voor analyse bestaat uit 1542 deelnemers, waarvan 996 (63,6%) vragen beantwoordden over de euthanasie van hun kat en 546 (34,8%) over de euthanasie van hun hond.

Voorspellers

Emotiedisregulatie werd gemeten met behulp van de korte versie van de *Difficulties in Emotion Regulation Scale* (DERS-SF; Kaufman et al., 2016). De DERS-SF bestaat uit 18 items en bevat zes sub schalen, waaronder het niet accepteren van emotionele reacties, problemen met doelgericht gedrag, problemen met impulscontrole, gebrek aan emotioneel bewustzijn, beperkte toegang tot strategieën voor emotieregulatie en gebrek aan emotionele helderheid. Een voorbeeld item is: "Als ik van streek ben, heb ik moeite om me op andere dingen te concentreren." De deelnemers gaven bij elke stelling aan in hoeverre ze het eens waren met schalen van 1 (bijna nooit) tot 5 (bijna altijd). Hogere scores wijzen op een grotere moeilijkheid om emoties te reguleren. We hebben alleen de totaalscore in de analyses opgenomen. De interne consistentie tussen de items was hoog (Cronbach's $\alpha = 0,88$).

Empathie voor dieren is gemeten met de *Multi-Dimensional Emotional Empathy Scale* (MDEES, Alloway et al, 2016; Caruso & Mayer, 1998) die is aangepast voor empathie voor dieren. We vroegen de deelnemers om te reageren op 17 stellingen (van de oorspronkelijke 30 stellingen) over de mate waarin ze last hebben van dierenleed. Bijvoorbeeld: "Het lijden van dieren verontrust me diep." Deelnemers antwoordden op een 7-puntsschaal van 1 (helemaal niet mee eens) tot 7 (helemaal mee eens). De interne consistentie was hoog, $\alpha = 0,82$.

Houding t.o.v. huisdieren is gemeten met de *Pet Attitude Scale* (PAS, Templer et al., 1981). Deze schaal bevat 18 items, zoals "Ik hou van huisdieren" en "Ik hou ervan dieren uit mijn hand te voeren." De interne consistentie was voldoende, $\alpha = .72$. Scores op deze maat zijn sterk gecorreleerd met scores op maten van gehechtheid aan dieren.

Uitkomstmaten

Timing. Met behulp van een matrixformaat vroegen we respondenten om te reageren op het volgende: "Het is altijd moeilijk om te weten wat het juiste moment is voor euthanasie als we proberen een evenwicht te vinden tussen lijden en de resterende tijd om te leven". Geef aan of u liever iets te vroeg besluit en daarbij lijden wilt voorkomen of liever iets te laat besluit en de resterende tijd met hu huisdier kunt verlengen. Geef uw voorkeur aan voor het besluit om uw huisdier vroeg of laat in zijn ziekte te euthanaseren van 1 (sterke voorkeur voor vroege beslissing) tot 6 (sterke voorkeur voor late beslissing)."

Stadium. We vroegen de deelnemers "In welk stadium nam u de moeilijke beslissing om uw huisdier te euthanaseren? Men kon kiezen uit: 1 = zodra ik wist dat het dier ziek was en voordat ze tekenen van lijden vertoonden, 2 = zodra ze tekenen van lijden begon te vertonen, 3 = nadat ze enige tekenen van lijden had vertoond maar nog wel at en bezig was met een aantal activiteiten, 4 = nadat ze tekenen van lijden had vertoond en zodra ze stopte met eten en activiteiten, 5 = Zodra ze stopte met eten en enkele

dagen inactief was, 6 = Zodra ze niet meer reageerde, 7 = Ik zou niet euthanaseren - ik zou het huisdier een natuurlijke dood laten sterven.”

Schuldgevoel. We vroegen de deelnemers "Hoeveel schuld voelde u over uw beslissing om te vroeg te euthanaseren" en "Hoeveel schuld voelde u over uw beslissing om te laat te euthanaseren". Respondenten konden reageren op een Likertschaal van 1 (niet erg veel schuld) tot 5 (een enorme hoeveelheid schuld). Indien vroeg en/of late euthanasie niet van toepassing was, kon men n.v.t. invullen.

Statistische analyse

Groepsverschillen tussen hondenbezitters (gecodeerd als 1) en kattenbezitters (gecodeerd als 2) en de Nederlandse (gecodeerd als 1) en Engelse steekproef (gecodeerd als 0) werden onderzocht met onafhankelijke steekproeven t-tests en Pearson Chi-kwadraat tests. De uitkomstvariabelen timing, stadium, vroege schuld en late schuld werden voorspeld door het type huisdier (kat, hond), ontregeling van emoties, empathie voor dieren en houding ten opzichte van huisdieren. Er waren geen verschillen in de uitkomsten voor de Nederlandse en Engelse steekproeven. We hebben een Bonferroni correctie toegepast om te corrigeren voor meervoudige testen waarbij we de alpha hebben ingesteld op 0,01 voor de resultaten van de regressieanalyses. We gebruikten IBM SPSS (versie 28) softwarepakket om onze gegevens te analyseren.

Resultaten

Hondeneigenaren vs. Katteneigenaren. Er waren *geen* significante verschillen tussen katten- en hondenbezitters met betrekking tot geslacht (alleen mannen en vrouwen worden vergeleken), leeftijd, etniciteit (blank vs. andere) en wel/geen kinderen en wel/geen huwelijkse status.

Er waren *wel* verschillen aanwezig voor opleiding, dierprofessional en tijdsduur met het huisdier.

Kattenbezitters waren iets hoger opgeleid dan hondenbezitters ($\chi^2 = 12.78, p = 0.002$). Het aandeel

dierenprofessionals was hoger ($\chi^2 = 43,70$, $p < .001$) onder hondenbezitters dan bij katteneigenaren (39% vs. 23%). De tijd met het huisdier was langer voor katteneigenaren vergeleken met hondeneigenaren ($\chi^2 = 22,85$, $p < .001$).

Engelse vs. Nederlandse deelnemers. Bij het vergelijken van Engelse met Nederlandse deelnemers rapporteerden Nederlandse eigenaren vaker over katten dan over honden ($t_{649} = 9,13$, $p < .001$, 95% BI: -.31, -.21). Engelssprekende deelnemers waren gemiddeld iets ouder ($t_{687} = 2,67$, $p = .01$, 95% CI: .53, 3.44) en iets lager opgeleid ($\chi^2 = 43,70$, $p < .001$), maar werkten vaker als dierenverzorgers ($\chi^2 = 45,94$, $p < .001$) en waren vaker niet-blank ($\chi^2 = 13,57$, $p < .001$). Engelse en Nederlandse deelnemers verschilden ook significant in hun ervaring met euthanasie ($\chi^2 = 17,72$, $p < .001$) waarbij Engelse deelnemers vaker een recente ervaring hadden gehad. Daarnaast rapporteerden Engelse respondenten een langere tijd met het huisdier te hebben doorgebracht ($\chi^2 = 16,95$, $p < .001$). Bovendien rapporteerden Engelse respondenten hogere niveaus van spiritualiteit ($t_{685} = 7,46$, $p < .001$, 95% BI: .36, .61), en waren ze meer geneigd te geloven dat ze hun overleden huisdier in een hiernamaals zouden terugzien ($t_{685} = 2,45$, $p < .001$, 95% BI: .02, .22).

Besluit in overleg met anderen. De meerderheid van de steekproef gaf aan de beslissing tot euthanasie te hebben genomen in overleg met de dierenarts (59,9%) en/of familieleden (44,7%). Een kleiner deel van de steekproef (23,4%) nam de beslissing zelf en slechts 5% nam de beslissing met goede vrienden.

Redenen voor euthanasie. Tabel 1 laat zien dat de meeste van onze respondenten hun huisdieren hebben geëuthanaseerd als gevolg van ziekte of ouderdom.

Tabel 1. Voornaamste reden voor euthanasie, bij diersoort

Redenen voor euthanasie	Diersoort	
	Kat	Hond

Gedragsproblemen	9	15
Gezondheidsproblemen	948	520
Leeftijd van het dier	292	212
Gezondheidsproblemen eigenaar	2	1
Hoge kosten zorg dier	3	1
Druk werkschema	0	1
Geen dieren in (nieuwe)woonsituatie	0	0
Ongeluk	10	3
Andere reden	4	3
Totaal	996*	556*

Opmerking. Respondenten konden meer dan één reden aangeven dus de rijen tellen niet op tot het total aantal deelnemers per diersoort.

Correlaties tussen de voorspellers en de uitkomstmaten

De correlaties en beschrijvende statistieken voor alle voorspellers en uitkomsten staan in Tabel 2. In verband met onze correctie voor meervoudig testen worden alleen p-waardes lager dan 0,01 als significant beschouwd. Emotieregulatie was met geen van de andere voorspellers gecorreleerd. Emotieregulatie was wel negatief gecorreleerd met schuldgevoel. Empathie en de houding ten opzichte van dieren waren sterk gecorreleerd met elkaar en beide ook met stadium en schuldgevoel. Tot slot zien we dat hondenbezitters zowel een positievere houding t.o.v. dieren en meer empathie voor dieren hebben dan katteneigenaren.

Tabel 2. *Correlaties en beschrijvende statistieken voor voorspellers en uitkomstmaten*

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Diersoort	—							
2. Emotie ontregeling	0,009	—						
3. Empathie voor dieren	-0,052*	-0,001	—					
4. Houding tov huisdieren	-0,108**	0,041	0,61***	—				
5. Timing	-0,052*	0,061*	-0,002	-0,007	—			
6. Stadium	0,063**	0,020	0,095**	0,073**	-0,23***	—		
7. Schuldgevoel vroeg	-0,028	0,109**	0,179**	0,124**	0,254**	0,062	—	
8. Schuldgevoel laat	0,071*	0,107**	0,086**	0,026	0,327**	0,013	0,367**	—
<i>Gemiddelde</i>	1,646	1,962	6,164	6,215	2,850	3,330	0,270	0,010
<i>Standaard Deviatie</i>	0,478	0,538	0,587	0,426	1,140	1,012	0,454	0,480

Opmerking: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$, **bold** = significant na correctie voor meervoudig testen

Uitkomsten regressieanalyse

De resultaten van de stapsgewijze lineaire regressies voor elk van de vier uitkomsten staan weergegeven in Tabel 3. In verband met onze correctie voor meervoudig testen worden alleen p-waardes lager dan 0,01 als significant beschouwd. Geen van de voorspellers had een significant effect op de zelf gerapporteerde voorkeur voor vroeg of late **timing** van euthanasie. Voor **stadium** waren er significante hoofdeffecten van **huisdiertype** ($B = 0,072$; $t = 2,79$; $p = 0,005$; 95% BI = 0.045-0.257) en **empathie** ($B = 0,083$; $t = 2,563$; $p = 0,010$; 95% BI = 0,020-0,154). Katteneigenaren waren meer geneigd de beslissing tot euthanasie later in het ziekteproces te nemen dan hondeneigenaren. Respondenten met meer empathie voor dieren waren meer geneigd om later in het ziekteproces van het dier te besluiten tot euthanasie. Zowel voor **schuldgevoel bij vroeg besluit** als **bij schuldgevoel bij laat besluit** waren er significante hoofdeffecten van **emotionele ontregeling** en **empathie** (vroeg besluit: emotionele ontregeling: $B = 0,106$; $t = 3,190$; $p = 0,001$; 95% BI = 0.041 - 0.172; empathie: $B = 0,159$; $t = 3,780$; $p < 0,001$; 95% BI = 0,082-0,258, laat besluit: emotionele ontregeling: $B = 0,104$; $t = 3,207$; $p = 0,001$; 95% BI = 0,040-0,165; empathie: $B = 0,102$; $t = 2,503$; $p = 0,012$; 95% BI = 0,023-0,194). Voor zowel vroeg als laat besluit geldt dat respondenten die meer moeite hebben met het reguleren van emoties en mensen met een hoge mate van empathie voor dieren meer schuldgevoelens ervaren van hun besluit.

Geen van de tweeweg interacties tussen de voorspellers heeft een significant op de uitkomstmaten.

Tabel 3. Resultaten hiërarchische lineaire regressie

	Timing		Stadium		Schuld te vroeg		Schuld te laat	
	R^2	B	R^2	B	R^2	B	R^2	B
<i>Step 1</i>	0,007**		0,015***		0,044***		0,024***	
Diersoort		0,053*		0,072**		-0,019		0,070*
Emotie ontregeling		0,061*		0,018		0,106***		0,104***
Empathie voor dieren		-0,004		0,083**		0,159***		0,102***
Houding tov huisdieren		-0,001		0,026		0,024		-0,035
<i>Step 2</i>	0,11		0,021***		0,055***		0,027**	
Dier X Disregulatie		0,032		0,186*		-0,183		-0,019
Dier X Empathie		-0,019		-0,139		-0,158		-0,157
Dier X Houding		0,231*		0,248*		0,165		0,170
Ontregeling X Empathie		0,000		-0,027		0,046		-0,019
Ontregeling X Houding		-0,018		0,024		-0,053		-0,002
Empathie X Houding		0,005		-0,019		0,066		0,031

Opmerking: * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$, **bold** = significant na correctie voor meervoudig testen

Discussie

We hebben 1542 honden- en katteneigenaren uit Noord-Amerika en Europa bevroegd om meer inzicht te krijgen in de factoren die ten grondslag liggen aan de beslissing om over te gaan tot euthanasie van een huisdier. Vanwege onze interesse in hoe eigenaren het lijden van het dier, stress van het zien van het lijden van het dier en het verlangen om de tijd met het huisdier te verlengen, afwegen hebben we ons gericht op euthanasie in de context van ziekte of ouderdom.

Katteneigenaren nemen later in het ziekteproces het besluit tot euthanasie dan hondeneigenaren. Over het algemeen waren er geen statistisch significante effecten van het type huisdier, behalve voor katteneigenaren die meldden dat ze de beslissing in een later stadium van het ziekteproces nemen in vergelijking met hondenbezitters. Dit kan te maken hebben met het feit dat honden en katten zich anders gedragen als reactie op pijn. Honden zullen pijn of ongemak meer openlijk tonen (bijvoorbeeld zeuren en ijsberen) terwijl katten eerder stil en uit het zicht blijven, wat een latere herkenning van hun lijden door eigenaren zou kunnen verklaren. Het is ook mogelijk dat ons resultaat veroorzaakt wordt door verschillen in kenmerken van katten- versus hondenbezitters maar dat is niet heel aannemelijk aangezien de katten- en hondenbezitters in onze steekproef niet significant verschilden in leeftijd, geslacht, opleidingsniveau, religieuze of spirituele overtuigingen, en ook niet in hun geloof in de waarschijnlijkheid van hereniging met hun huisdier in het hiernamaals. Correlaties tussen het type huisdier en onze voorspellers gaven aan dat hondenbezitters iets meer empathie hebben voor dieren en een positievere houding ten opzichte van huisdieren in het algemeen. Deze verschillen kunnen ertoe hebben geleid dat de hondenbezitters over het algemeen eerder besluiten om te euthanaseren, hoewel het type huisdier niet significant interacteerde met empathie of houding t.o.v. dieren op de timing en het stadium van euthanasie.

Geen effecten op de voorkeur voor een (te) vroeg of (te) laat besluit. Voorkeur voor vroege of late euthanasie wordt niet voorspeld door het type huisdier, de mate van empathie voor, en de houding ten opzichte van, dieren en emotieregulatie.

Empathisch vermogen beïnvloed een laat besluit in het ziekteproces. We hadden de hypothese dat empathie zowel een vroege als een late beslissing tot euthanasie zou kunnen voorspellen (vroeg om het lijden van het dier te verminderen; laat om het samen zijn te verlengen). Maar onze uitkomsten laten zien dat respondenten met een hoog empathisch vermogen geneigd waren de beslissing tot euthanasie te nemen wanneer het dier verder in het ziekte proces was en de ziekte de activiteiten van het dier begon te beïnvloeden. Dit was in tegenstelling tot onze aanname dat mensen met veel empathie waarschijnlijk het lijden van hun dier zouden willen voorkomen. Eerder onderzoek wees uit dat empathie weerstand tegen euthanasie voorspelde bij zowel menselijke kinderen als volwassenen. Waar verzet niet gelijk staat aan het uitstellen van uiteindelijke euthanasie, is het mogelijk dat empathie sterker samenhangt met morele opvattingen over de heiligheid van het leven en niet met het verminderen van lijden, zoals wij hadden verwacht.

Geen interactie tussen empathie en emotieregulatie op besluitvorming. Daarnaast dachten we dat het effect van empathie op timing zou worden gemodereerd door emotieregulatie waarbij degenen met veel empathie maar weinig emotieregulatie waarschijnlijk eerder tot euthanasie over zouden (om het ongemak van het lijden van het dier te vermijden).

Effect van empathie en emotieregulatie op schuldgevoelens. Beide factoren voorspelden echter wel onafhankelijk van elkaar de mate van schuldgevoelens die respondenten voelden; zowel voor het te vroeg als te laat nemen van het besluit. Dit kan erop wijzen dat eigenaren met een hoog empathisch vermogen en eigenaren met een lage emotieregulatie zich schuldig voelen t.o.v. de beslissing om überhaupt te euthanaseren, ongeacht het moment.

Zelf gerapporteerde voorkeur en daadwerkelijk besluit. Interessant is de bevinding dat het stadium van het ziekteproces negatief gecorreleerd was met de zelf gerapporteerde voorkeur van de deelnemers om de beslissing vroeg of laat in de ziekte te nemen. Mensen die aangeven een voorkeur te hebben voor een vroeg besluit nemen vaak laat het besluit tot euthanasie. Aangezien respondenten zowel voor te vroege als voor te late beslissingen schuld ervaren, is het mogelijk dat de nu achteraf gemelde voorkeur is bijgesteld op basis van de schuldgevoelens die men eerder heeft ervaren bij het nemen van het besluit tot euthanasie. Andere studies hebben aangetoond dat slechts een klein deel van de eigenaren van nabestaanden een aanzienlijk schuldgevoel vertoont na euthanasie, maar deze onderzoekers hebben zich niet gericht op de specifieke timing van de beslissing.

Limitaties van de studie

Hoewel onze steekproef relatief groot was, zou toekomstig onderzoek baat hebben bij een meer diverse steekproef. Onze steekproef was overwegend blank en, zoals gebruikelijk is in onderzoek naar interacties tussen mens en dier, is onze steekproef niet helemaal representatief voor de algemene bevolking, aangezien vrouwen en mensen met een relatief hoog opleidingsniveau oververtegenwoordigd zijn. We weten dat vrouwen sterker hechten aan huisdieren dan mannen wat onze resultaten beïnvloed kan hebben. Het is ook zeer waarschijnlijk dat onze steekproef sterk bevooroordeeld is ten opzichte van individuen die sterk gehecht zijn aan hun huisdier. We hebben waarschijnlijk niet de attitudes of voorspellers vastgelegd van eigenaren met minder hechte relaties met hun huisdieren, maar dit geldt waarschijnlijk voor de meeste relevante onderzoeken naar relaties tussen mens en huisdier.

Conclusie

Ons onderzoek had als doel enig licht te werpen op het besluitvormingsproces rond de euthanasie van een gezelschapsdier. We hebben besloten om ons te concentreren op eigenschappen van eigenaren, zoals empathie en emotieregulatie en de algemene houding ten opzichte van huisdieren, maar we erkennen dat

veel andere eigenschappen van eigenaren en huisdieren belangrijk zijn bij het nemen van dit soort moeilijke beslissingen. In tegenstelling tot onze hypothesen vonden we geen bewijs voor een interactie tussen empathie en emotieregulatie op de timing van euthanasie. Wel voorspelden empathie en emotieregulatie afzonderlijk schuldgevoelens na euthanasie. Een hoge mate van empathie voor dieren voorspelden een later besluit tot euthanasie in het ziekteproces van het dier, in tegenstelling tot onze voorspellingen. Onze resultaten suggereren dat empathie verband kan houden met de waarde van het leven, in plaats van vermindering van lijden.

De beslissing tot euthanasie is een ongelooflijk complexe kwestie die wordt beïnvloed door een groot aantal factoren die niet in ons huidige onderzoek vastgelegd. Hoewel dit een moeilijk onderwerp is, is er meer onderzoek nodig om alle factoren te identificeren die ten grondslag liggen aan het besluitvormingsproces van eigenaren. We hopen dat een beter begrip van de invloed van eigenaarskenmerken op de besluitvorming van euthanasie kan helpen bij een effectieve communicatie tussen veterinaire professionals en eigenaren. Door een goede informatievoorziening kunnen schuldgevoelens van eigenaren verminderd worden maar bovenal kunnen eigenaren samen met de dierenarts het beste besluit voor het huisdier nemen waarbij lijden tot een minimum beperkt wordt.

Referenties

- Alloway, T. P., Copello, E., Loesch, M., Soares, C., Watkins, J., Miller, D., ... & Ray, S. (2016). Investigating the reliability and validity of the Multidimensional Emotional Empathy Scale. *Measurement, 90*, 438-442.
- Caruso, David R. and Mayer, John D., "The Multidimensional Emotional Empathy Scale (MDEES)" (1998). UNH Personality Lab. 21.
- Kaufman, E. A., Xia, M., Fosco, G., Yaptangco, M., Skidmore, C. R., & Crowell, S. E. (2016). The difficulties in emotion regulation scale short form (DERS-SF): Validation and replication in adolescent and adult samples. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment, 38*(3), 443-455.

Templer, D. I., Salter, C. A., Dickey, S., Baldwin, R., & Veleber, D. M. (1981). The construction of a pet attitude scale. *The Psychological Record*, 31(3), 343-348.

[Voor een complete lijst van alle referenties zie het originele Engelstalige artikel]

21 november 2022, Esther Bouma, esther@purrdoctors.nl